

volje ter vse polno študirajoče mladine. Podobne razmere so tudi na drugih področjih.

Rekel sem že, da bi mogli mladi raziskovalci in sploh pisoci ljudje v Loških razgledih objavljati svoje študije oziroma literarne prispevke. Opažam, da teh ni. Med sodelavci so redki tudi delavci muzeja, učiteljski kader z naših šol pa tudi mladi strokovnjaki iz gospodarstva. Kaj je temu krivo? Je to komodnost, popolna ustvarjalna impotenca? Kaj pa, če to ne korenini v potrošniških idealih, v katerih se utapljamo in med katerimi bi zaman iskali vzpodbude za takšno delo. Sodim, da bo tudi to moral razmisliti uredniški odbor, Muzejsko društvo in še kdo in podvzeti ustrezne ukrepe.

Tistim pa, ki pogrešajo v Loških razgledih več aktualnosti, v premislek naslednje: Ali je uredništvo krivo, da letos ne najdemo v jubilejni številki kratkega zapisa o Avtokovinarju, ki je slavil 25-

letnico, ali o mizarstvu iz Žirov, ki je proslavljalo 30-letnico? Ne! Zavest o funkciji Loških razgledov še ni potrkala na vsa vrata, kar dokazuje tudi relativno nizka naklada.

Se bi človek lahko razpletal misli, ki se mu sprožijo ob listanju teh 25-letnikov, a čas je, da prepustim besedo tudi vam, ki ste nosili breme izhajanja te cenjene publikacije v preteklosti in boste — to sem prepričan — sodelovali tudi pri rojstvu 26-letnika.

Spoštovani! Vsem, katerih delo je vtkano v teh 25 številkah Loških razgledov iskrena hvala za opravljeno delo. Bodite ponosni na delo, ki ste ga opravili. Loškim razgledom želim novih 25 let, vsem vam, sodelavci, pa zdravja ter telesnih in duševnih moči, ki naj rojevajo vedno bogatejše letnike.

Viktor Žakelj
predsednik Skupščine občine
Škofja Loka

LOŠKI RAZGLEDI: OB 25-LETNICI

Loški razgledi so začeli izhajati leta 1954. Pojavili so se kot neposredni rezultat razgibanega družbenega dogajanja v škofjeloški občini na začetku petdesetih let, posebej vse bolj živahne in poglobljene dejavnosti na področju kulturno-prosvetnega in muzejskega društvenega delovanja. Za izdajanje publikacije je bila dana iniciativa na občnem zboru Muzejskega društva spomladi 1954, da bi se v njej zbiralo gradivo o zgodovinskem in sočasnem dogajanju na območju nekdanjega loškega gospostva kot prispevek za proslavitev bližajoče se njegove tisočletnice. Društveni odbor je po zgledu na tradicijo (npr. Doneski Fr. Kosa iz 1894, gradivo A. Pokorna v Domu in svetu 1894, sokolski Spominski spis iz 1931, zbornik Škofja Loka in njen okraj iz 1936, posebni natis zgodovinskih razprav P. Blaznika v 1938 in 1940, Škofjeloški prosvetni list od 1952 dalje) in ob nekaterih sočasnih spodletelih poskusih (posebna številka Tovariša, publikacija Turističnega društva, urbanistični zbornik) jeseni poskrbel, da je ob financiranju mestnega odbora SZDL prvi zvezek Loških razgledov izšel za škofjeloški občinski praznik v decembru 1954.

V pravilih Muzejskega društva je določeno, da izhajajo Loški razgledi kot domoznanski zbornik enkrat na leto ob občinskem prazniku, da so namenjeni pospeševanju domoznanskega raziskovanja ter poglobljenemu seznanjanju društvenih članov, naročnikov in drugih bralcev z dogajanjem na loškem ozemlju s tem, da prinašajo znanstvene, poljudne in leposlovne prispevke, ki obravnavajo zgodovinsko, kulturnozgodovinsko, zemljepisno, prirodopisno, narodopisno, gospodarsko in drugo družbeno dogajanje na ozemlju nekdanjega loškega gospostva v preteklosti in sedanjosti. Zbornik ureja uredniški odbor, ki ga določi društveni odbor, njegovo izhajanje pa spremlja, usmerja in nadzoruje družbeni organ upravljanja, ki ga poleg delegatov uredniškega odbora sestavljajo delegati občinskih organizacij SZDL in ZZB NOV, Loškega muzeja, oddelka Zgodovinskega arhiva in regionalnega zavoda za spomeniško varstvo.

V vseh 25 letnikih se je obdržala prvotna zasnova ureditve na štiri vsebinske dele: prispevki z vseh strokovnih področij in časovnih obdobij o dogajanju na loškem ozemlju (50 odstotkov obsega);

prispevki o narodnoosvobodilni borbi (25 odstotkov); leposlovni prispevki (12,5 odstotkov); različni zapiski, poročila in gradivo (12,5 odstotkov). Iz določenih uredniških razlogov je bil včasih vrstni red in obseg oddelkov nekoliko spremenjen oziroma prilagojen vsebinskim poudarkom posameznega letnika.

Prvi letnik Loških razgledov je obsegal 11 tiskovnih pol. V prvem desetletju je zbornik v poprečju dosegel okoli 14,5 tiskanih pol, v drugem desetletju okoli 16 tiskanih pol, v zadnjih letih pa okoli 21 tiskanih pol (najmanj LR XII/1965 s 140 stranmi, največ LR XIX/1972 s 484 stranmi); skupaj obsega komplet LR I-XXV okoli 410 tiskanih pol z okoli 6560 stranmi oziroma okoli 600 avtorskih pol besedila (okoli 9600 običajnih tipkanih strani). Naklada se je od začetnih 1200 povečala na sedanjih 1800 izvodov. Med sodelavce Loških razgledov se je doslej vključilo okoli 260 avtorjev. Nekateri so sodelovali v vseh letnikih zbornika, širši krog pa je takšnih, ki štejejo med redne sodelavce. Ob njih so se oglašali vedno novi: v LR I-X sodelovalo 111 avtorjev, v LR XI do XX novih 84, v LR XXI-XXV nadaljnjih 65 novih imen. Razpoložljivih prispevkov je bilo vselej več, kot bi jih potrebovali za posamezne letnike, katerih obseg je zato stalno naraščal.

V 25 letnikih Loških razgledov je bilo objavljenih okoli 970 prispevkov. Med njimi so številne tehtne znanstvene razprave, ki so uveljavile publikacijo v domačih in tujih strokovnih in znanstvenih krogih; sicer prevladujejo poljudno pisani, vendar na dokumentaciji temelječi

članki ter informacije oziroma gradivo, ki bo koristilo poznejšim raziskovalcem. Po kazalih za prvih dvajset letnikov se kaže naslednja vsebinska podoba: Največ prostora zavzemajo Razgledi, na drugem mestu je narodnoosvobodilna borba, na tretjem zapisniki, poročila in gradivo in na četrtem mestu leposlovje. Po številu je največ literarnih prispevkov (pesmi, proza, razprave, dramatika: 153 enot), sledijo splošna poročila, zapisniki in gradivo (99) ter različni biografski članki (76); sicer pa so najbolj številni prispevki o obrtnem, industrijskem, kmetijskem in drugem gospodarstvu (74), sledi splošno domoznanstvo (58), narodnoosvobodilna borba (56), umetnostna zgodovina (54), prirodne vede in zemljepis (49), splošna zgodovina (47), kulturna zgodovina in jezikoslovje (34), politično in upravno dogajanje (17), etnologija (13 prispevkov) itd.

Uredništvo Loških razgledov so sestavljali s posebnimi zadolžitvami: dr. Branko Berčič (glavni in odgovorni urednik, kulturna in literarna zgodovina, leposlovje), dr. Pavle Blaznik (splošna zgodovina), Rajko Brank (dejavnost občinske skupščine), Jeja Jamar-Legat (lektorica), Rado Jan (NOB in politika, prej stane Pečar, Milan Žakelj, France Kavčič), Svetko Kobal (gospodarstvo, prej Jože Nastran), dr. France Leben (arheologija, pomočnik glavnega urednika), Andrej Pavlovec (umetnostna zgodovina, zunanja oprema in uprava), France Planina (prirodne vede), France Štukl (arhivsko gradivo).

Dr. Branko Berčič

LOVRENC KOŠIR, POŠTNO-FINANČNI REFORMATOR

Ob stoletnici njegove smrti (29. 7. 1804—7. 8. 1879)

Življenje

Majhna slovenska dežela je dala nam Slovencem in svetu več velikih mož. Predvsem na Gorenjskem so doma veliki pesniki, pisatelji, slikarji pa kulturno in družbenopolitični delavci. Mednje upravičeno uvrščamo tudi Lovrenca Koširja kot pošto-finančnega reformatorja.

Lovrenc Košir se je rodil 29. julija 1804 v Spodnji Luši, št. 8, v Selški dolini kot

tretji sin očeta Janeza in matere Marije, roj. Kalan. Mali Lovrenc je bil krščen v bližnjih Selcih, kjer je bila fara. V njegovi rojstni hiši še danes prebiva družina Fojkar, kot se pri hiši reče po domače. Otroška leta je Lovrenc preživel tako kot mnogo drugih revnih slovenskih otrok v tistem času, saj so kmeta še vedno tlačili fevdalni gospodje. Ker je bil mali Lovrenc zelo nadarjen, ga je dal oče študirat v Ljubljano z namenom, da po-